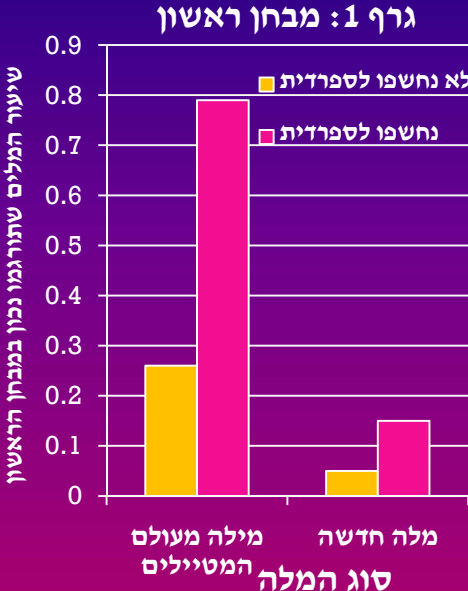

כיצד משפיעה חשיפה קצרה לשפה בעבר על רכישתה כשפה זרה?

הילה שצר ומיה פוטשניק

סמינר בנושא זיכרון ושפה בהנחיית ד"ר חמוטל קריינר

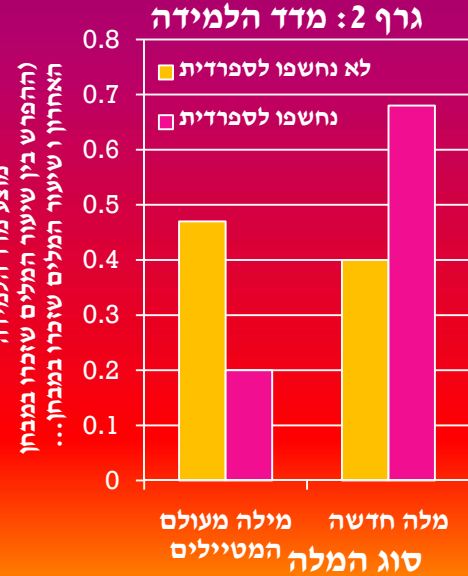
מבוא: שפה זרה הינה שפה הנלמדת אחרי השפה הראשונה, שפת האם. קיימת תקופה רגישה לרכישת שפה בילדות, ולכן מבוגרים זקוקים בד"כ להוראה פורמאלית בעוד שילדים רוכשים שפה בלמידה מקרית. המחקר הנוכחי בוחן האם חשיפה קצרה יחסית לשפה זרה במהלך טיול משאירה עקבות זיכרון שישפיעו על יכולתו של האדם לרכוש שפה זו באופן פורמאלי בעתיד. השערות המחקר הן:

- נבדקים שנחשפו לספרדית במהלך טיול ילמדו מהר יותר מלים בספרדית מאשר נבדקים שלא נחשפו לשפה זו
- קצב הלמידה המהיר יותר של אלה שנחשפו בעבר לספרדית יימצא גם במילים שאינן מוכרות להם מהטיול.

שיטה: בניסוי של למידת מלים בספרדית השתתפו 40 סטודנטים, מתוכם 20 נחשפו לספרדית בטיול ו-20 לא. רשימת המלים כללה 20 מילים שדורגו בשאלון מקדים כמלים שסביר כי מטיילים מכירים אותן, ועוד 20 מילים חדשות. בשלב הראשון הושמעו המילים בספרדית והנבדק התבקש לתרגם אותן לעברית. בשלב השני הושמעה מילה בספרדית ואחריה התרגום לעברית, והנבדק התבקש להקשיב וללמוד את המלים. בארבעת השלבים הבאים הושמעה המילה בספרדית, הנבדק התבקש להגיד את תרגומה לעברית ואם לא ידע חזרה הנסיינית על התרגום. ההפרש בין מספר המילים שתורגמו נכון במבחן האחרון לבין מספר המלים שתורגמו נכון בשלב הראשון שימש כמדד ללמידה.

תוצאות: באופן כללי הממצאים מאוששים את ההשערות:

- במבחן התרגום הראשוני (גרף 1) - המטיילים הצליחו יותר מנבדקים שלא טיילו, אולם ניתן לראות כי ההבדל ניכר בעיקר במלים מעולם המטיילים; בלמידת מלים חדשות לא נמצא הבדל מובהק בין שתי קבוצות הנבדקים.
- במדד הלמידה (גרף 2) - כללית, לא נמצא הבדל מובהק בקצב הלמידה של מלים חדשות לעומת מוכרות. עם זאת האינטראקציה בין סוג המלה לבין גורם החשיפה לשפה נמצאה מובהקת: בקרב נבדקים שלא נחשפו בעבר לספרדית אין הבדל בין שני סוגי המלים בשיעור הלמידה. לעומת זאת, בקרב נבדקים שנחשפו לספרדית יש הבדל גדול בין שני סוגי המלים - באופן מפתיע במלים המוכרות נמצא שיעור למידה נמוך יחסית. ניתן לפרש ממצא זה כאפקט תיקרה - קבוצה זו זכרה את המלים הללו היטב כבר בפעם הראשונה לכן לא יכלה להשתפר הרבה.

דיון: חשיפה לשפה בעבר תורמת לתהליך הלמידה של שפה זו מספר שנים לאחר מכן. ממצאים אלו מעידים כי החשיפה לשפה בגיל מבוגר מאפשרת למידה גם ללא הוראה פורמאלית, וכי למידה זו היא משמעותית ומקנה יתרון ברכישה פורמאלית של השפה מאוחר יותר. לממצאים אלה השלכות יישומיות חשובות ביותר בעולם בו הגירה היא תופעה שכיחה ואנשים רבים נדרשים ללמוד שפה זרה בגיל מאוחר.